

Asia: VN/17688/2021

Työryhmän selvitysluonnos: datanhallinta-asetuksen kansallinen täytäntöönpano

Oletteko samaa mieltä datanhallinta-asetuksen sisällön kuvauksesta? Vaatiiko jokin kohta mielestänne lisää selvennystä, jotta pystytte soveltamaan datanhallinta-asetusta?

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kuntaliitto kiittää mahdollisuudesta antaa lausuntonsa työryhmän selvitysluonnoksesta.

- Datanhallinta-asetus on haastava kokonaisuus. Asetuksen soveltamisalan suhde avoimen datan direktiiviin on monimutkainen. Näiden asetusten soveltaminen käytännössä edellyttää, että on selvää, kumman sääntelyn piiriin jokin konkreettinen tieto kuuluu. Selvityksessä tulisi asiaa havainnollistaa konkreettisin esimerkein eri toimialoilta.
- Mitä dataa datanhallinta-asetus koskettaa ja mitä ei kosketa, olisi syytä kuvata auki kuvin tai taulukoin. Kuntien velvoitteet (pakollisuus/vapaaehtoisuus) ja rajaukset tulisi kuvata selkeämmin. Esimerkiksi tekstissä usein viitataan avoimen datan direktiiviin. Koska ko. direktiivin data ei kuulu datanhallinta-asetuksen soveltamisalaan, nämä olisi voinut havainnollistaa esim. taulukkona ymmärryksen lisäämiseksi.
- Onko käsitteissä, kuten data-käsitteessä tulossa päällekkäisyyttä muun EU:n digi- ja datalainsäädännön myötä, esim. datasäädös ja sensorilaitteiden data tai tekoälyasetus?

Oletteko samaa mieltä nykytilan arvioinneista? Miten datanhallinta-asetus vaikuttaa toimintaanne?

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

- Vaihtoehtojen visualisointi olisi ollut tervetullutta.
- Kuntasektori ja hyvinvointialueet tulisi huomioida laajemmin, jos tällä datanhallinta-asetuksella on välittömiä sekä välillisiä vaikutuksia kunnan toimintaan tai kunnan toimintaympäristöihin (aiheuttaa kustannuksia)

- Asiakokonaisuuden hahmottamiseksi ja edistämiseksi tarvitsemme kansallisen tulkin ja tason mitä vasten tarkastella olemassa olevaa lainsäädäntöä (GDPR, tietosuojalaki, julkisuuslaki, tiedonhallintalaki)
- Kansallinen toimivaltaisen viranomaisen tulee informoida, ohjeistaa ja määrittellä pelisäännöt, kuinka toimia, kun datanhallinta-asetuksen mukainen uudelleenjaettava data koskettaa kuntakenttää sekä vastata lisätyön kustannuksista kokonaisvaltaisesti. (lähtökohtaisesti tiedon omistava taho luokittelee ja määrittelee tiedon käytettävyyden) Tiedon luokitus kuntasektorilla on kesken suhteessa tiedonhallintalain velvoitteisiin.

Vapaamuotoiset huomiot selvityksestä

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

- Kansalliseen täytäntöönpanon dokumentaatioon tulisi lisätä tavoitetilan kuvauksia, kuten kokonaisuuden kuvaava tai kuvaavia toimintamalleja, jota tässä tavoitellaan ja toimeenpannaan.
- s. 16 todetaan, että lukua ei sovelleta dataan, joka on kulttuuri- ja oppilaitosten hallussa. Se, mihin dataan asetusta ei sovelleta, vaatii kansallista tarkentamista, sekä kansallisia pelisääntöjä, jotta välttyttäisiin organisaatiotasoisista tulkinnoista asetuksen soveltamisen piiriin. Esimerkiksi varhaiskasvatuksen, liikunnan ja nuorisopalvelujen osalta. Myös oppilaitos -käsite tulisi avata ja täsmentää.
- s.43 kohta "valtion maksuperustelakia ei sovelleta kuntiin. Kunnallishallinnon puolella kuntalaissa on säädöksiä maksuista päättämisestä. Ne jättävät harkintavaltaa maksun määrittämiseen. Datanhallinta-asetus kuitenkin jatkossa määrittäisi raamit myös kuntien perimille maksuille kaventaen kuntien maksujen määrittämistä koskevaa harkintavaltaa" Tämä kaventaa kunnan oikeutta määrätä taloudestaan. Lisäksi sen tulisi kattaa kokonaiskustannukset. Kunnat mahdollisesti kattavat tietojen tuottamisesta ja käsittelemisestä aiheutuvia kustannuksia perimällä maksuja. Maksujen perimismahdollisuuden rajoituksista voi olla seurauksena tiedon laadun heikentyminen tai, että tiedon tuottamisesta luovutaan.
- Datanhallinta-asetuksen toimeenpanon aiheuttaessa välillisiä ja välittömiä kustannuksia kuntatoimijoille tulisi asioiden käsittely viedä vaikutusten arvioimiseksi Kuntatalouden ja -hallinnon neuvottelukunnalle (Kuthanek). Koska lain toimeenpanon vaatimat toimet ei ole vielä tarkemmin tiedossa, on kunnille aiheutuvia kustannuksia ja niiden korvaamista rahoitusperiaatteen mukaisesti mahdotonta vielä arvioida.
- Olisi toivottavaa, että jatkossa kun EU digi- ja datalainsäädäntöä toimeenpannaan, olisi kokonaiskuva ja kuvaus 1) muihin lainsäädäntöihin 2) data-avaruuksiin 3) muihin kytköksiin. EU digi- ja datalainsäädäntösunami on todella moninainen ja haastava kokonaisuus, joten jonkinlainen yleiskuva ja tukimateriaali, jota tarvittaessa päivitetään, olisi syytä olla. Kokoava sivusto (EU:n digisäädöksillä luodaan pelisääntöjä digitaalisen ajan toimintaympäristöön - Valtiovarainministeriö (vm.fi)) ei riitä, vaan tulisi olla ministeriöiden yhdessä laatima kokonaiskuva.
- Kuntaliitto toteaa, että kunnat tulisi ottaa vahvemmin mukaan, kun Suomi vaikuttaa EU:n digi- ja datalainsäädäntöön sekä kun EU-pohjaisen sääntelyn toimeenpanoa valmistellaan kansallisesti. Kunnissa sovellettavasta lainsäädännöstä merkittävä osa on EU-taustaista. Kuntakentän osallistuminen valmisteluun on siten tärkeää lainsäädännön vaikutusten ja käytännön toimivuuden arvioimiseksi. Kuntaliitto esittää, että Kuntaliiton ja kuntien kanssa keskustellaan aktiivisesti valmistelun edetessä. Tämä tukisi myös kuntasektoria, joille tulee pistemäisesti velvoitteita eri

ministeriöistä. Lisäksi asiakokonaisuus tulisi huomioida toimivaltaisen viranomaisen velvoitteita ja vastuita määriteltäessä.

Jormanainen Jaana
Suomen Kuntaliitto ry